

Згідно з п. 1 статті 55 закону України «Про освіту» педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на:

- захист професійної честі, гідності;
- вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи;
- індивідуальну педагогічну діяльність;
- участь у громадському самоврядуванні;
- користування подовженою оплачуваною відпусткою;
- підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір змісту, програм, форм навчання, закладів освіти, установ та організацій, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку;
- забезпечення житлом у першочерговому порядку, пільгові кредити для індивідуального й кооперативного будівництва;
- придбання для працюючих у сільській місцевості основних продуктів харчування за цінами, установленими для працівників сільського господарства;
- одержання службового житла.

Відповідно до п. 1 статті 56 закону України «Про освіту» педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані:

- постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;
- забезпечувати умови для засвоєння вихованцями, учнями, студентами, слухачами навчальних програм на рівні обов'язкових вимог до змісту, рівня та обсягу освіти, сприяти розвитку здібностей дітей, учнів, студентів;
- настановленням та особистим прикладом утверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі - правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбності, поміркованості, інших добродійностей;
- виховувати в дітей та молоді повагу до батьків, жінок, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних, культурних цінностей України, її державного й соціального устрою, дбайливе ставлення до історико-культурного та природного середовища країни;
- готувати учнів і студентів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- додержуватись педагогічної етики, моралі, поважати гідність дитини, учня, студента; - захищати дітей, молодь від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам.

У статті 23 Конституції України йдеться, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права та свободи інших людей, і має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

У статті 28 закону України «Про загальну середню освіту» зазначено, що права та обов'язки педагогічних працівників системи загальної середньої освіти визначаються Конституцією України [254к/96-ВР], законом України «Про освіту», Кодексом законів про працю України [322-08], цим законом та іншими нормативно-правовими актами.

Гарантії держави педагогічним і науково-педагогічним працівникам

Згідно з п. 1 статті 57 закону України «Про освіту» держава забезпечує педагогічним і науково-педагогічним працівникам:

- належні умови праці, побуту, відпочинку, медичне обслуговування;**
- підвищення кваліфікації не рідше одного разу на п'ять років;**
- правовий, соціальний, професійний захист;**
- компенсації, установлені законодавством, у разі втрати роботи, у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці;**
- призначення й виплату пенсії відповідно до чинного законодавства;**
- установлення підвищених посадових окладів (ставок заробітної плати) за наукові ступені та вчені звання;**
- виплати педагогічним і науково-педагогічним працівникам надбавок за вислугу років щомісячно у відсотках до посадового окладу (ставки заробітної плати) залежно від стажу педагогічної роботи в таких розмірах: понад 3 роки - 10 відсотків, понад 10 років - 20 відсотків, понад 20 років - 30 відсотків;**
- виплату педагогічним працівникам щорічної грошової винагороди в розмірі до одного посадового окладу (ставки**

- заробітної плати) за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків;
- виплату педагогічним і науково-педагогічним працівникам допомоги для оздоровлення в розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати) при наданні щорічної відпустки;
 - установлення середніх посадових окладів (ставок заробітної плати) науково-педагогічним працівникам вищих закладів освіти третього та четвертого рівнів акредитації на рівні подвійної середньої заробітної плати працівників промисловості;
 - установлення середніх посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічним працівникам вищих закладів освіти першого та другого рівнів акредитації та інших закладів освіти на рівні не нижче від середньої заробітної плати працівників промисловості;
 - перегляд заробітної плати педагогічним і науково-педагогічним працівникам проводиться двічі на рік із щоквартальною індексацією з урахуванням рівня інфляції.

Державне забезпечення педагогічних працівників

Згідно з п. 2-4 статті 57 закону України «Про освіту» держава забезпечує:

- установлення доплат спеціалістам, які працюють у системі освіти, до рівня середньомісячної заробітної плати працівників у цілому по народному господарству;
- установлення середнього розміру посадових окладів (ставок заробітної плати) обслуговуючому персоналу відповідно до схеми посадових окладів (ставок заробітної плати), що визначені Кабінетом Міністрів України;
- перегляд рівня заробітної плати спеціалістам, які працюють у системі освіти, та обслуговуючому персоналу проводиться двічі на рік із щоквартальною індексацією з урахуванням рівня інфляції;
- у разі захворювання педагогічного та науково-педагогічного працівника, яке унеможливує виконання ним професійних обов'язків та обмежує перебування в дитячому, учнівському, студентському колективі, або тимчасового переведення за цих чи інших обставин на іншу роботу за ним зберігається попередній середній заробіток. У разі хвороби чи каліцтва попередній середній заробіток

виплачується до відновлення працездатності або встановлення інвалідності;

- педагогічним працівникам, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали педагогічними працівниками в цих населених пунктах і проживають у них, держава відповідно до чинного законодавства забезпечує безплатне користування житлом з опаленням та освітленням у межах установлених норм;**
- педагогічним і науково-педагогічним працівникам за рахунок власних коштів закладів освіти може надаватись матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.**

У статті 122 Кодексу законів про працю України зазначено, що при направленні працівників для підвищення кваліфікації з відривом від виробництва за ними зберігається місце роботи (посада) та проводяться виплати, передбачені законодавством.